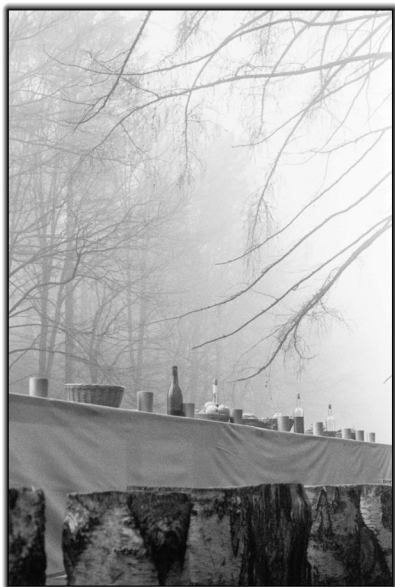

VÝCHOD SLUNCE KNIHA JOSEFOVA

Patrick
Roth

VOLVOX
GLOBATOR

VÝCHOD SLUNCE

Kniha Josefova

Patrick
Roth

VOLVOX GLOBATOR

PATRICK ROTH
Sunrise. Das Buch Joseph

Přeložil Radovan Charvát

The translation of this work was supported by a grant from the
Goethe-Institut

Kniha vychází za podpory Česko-německého fondu budoucnosti

Herausgegeben mit freundlicher Unterstützung des
Deutsch-Tschechischen Zukunftsfonds

Copyright © Wallstein Verlag, Göttingen 2012

Translation © Radovan Charvát, 2018

ISBN 978-80-7511-438-9 (pdf)

ISBN 978-80-7511-437-2 (epub)

Oh, thou big white God aloft there somewhere in yon
darkness, have mercy on this small black boy down here;
preserve him from all men that have no bowels to feel fear!

Ach, ty velikej bílej Pane v temnotě tam nahoře,
měj slitování s černým maličkým zde dole
a zbav ho všech, kterým se nitro nespívá strachem!

*Pip in: Herman Melville, Bílá velryba**

* Překlad Šimona Pellara z roku 2017.

Knihy sestupu

Východ slunce prvního
dne po dokončení
rukopisu. Římané
pronikli zdí. Hlad
Jeruzaléma ukončí
zničující požár,
ostří meče.

Ještě před několika hodinami
se mi zdálo: *Vrstvu tenkou jako
slupka vyzdvihne syn
z kalíšku tekuté rudy. A
pohlédne na ni: je to list
živého zlata.*

Přetrvají tedy slova,
jež tento úkryt tady
přijme: slova knihy,
která jsem se díky Neit
dozvěděl od Josefa.

Ke mně, Monoimovi, jenž poslouchal
a zapisoval, přistupuje Neit.
A říká: Kdo dojde až
ku konci těchto slov,
neokusí smrti.

Knih první
Nesoucí

1 Obléhání

Istalo se, že ve druhém roce vlády císaře Vespasiana – římské oddíly drží město v obklíčení – je o zániku Jeruzaléma rozhodnuto.

Uvnitř zdí se však sváří strany našich obránců, sápu se po sobě.

Neboť zatímco nepřítel město rdousí, hlad a bída je podněcuje k nevýslovné krutosti.

Nejen jeden proti druhému se dopouští krutostí, nýbrž především proti obyvatelstvu, které přece slíbili chránit.

K bezbranným vpadají pro každé zrnko pšenice a trestají hladovějící, i když u nich není co brát, jako by se těmi tresty sytili.

Jedny srážejí k zemi, skrývají-li před nimi v domě sebenepatrnější potravu. Druhé proklajají, zastihnou-li nevinné, přílákání vůní či zvěstmi, při pečení zrna.

Ale vetřelci popravují, i když u svých obětí nic k snědku nenajdou. Neboť zacházejí až tak daleko, že nařizují otevřít ústa, aby pátrali pod lepkavými jazyky a všímali si koutků rozpukaných rtů. Vždyť tam, ještě nepozřen, lpí často poslední zrádný drobet.

Nyní, před několika dny, přišla zpráva o ženě, která dokázala hlad, smrt a ponížení proměnit v útěk. Ovšem tak, že utrpení otevřela doširoka dveře.

Jmenovala se Maria, dcera Eleazarova, z Bét Ezoru na druhé straně Jordánu. Jako tisíce jiných uprchla do Jeruzaléma a mnohokrát byla okradena a neustále bita.

Mladá matka se však zbavila dokonce i nejsvrhpejších lupičů, kteří jí chtěli vzít to poslední.

S úsměvem vetřelce pozvala do světnice – zvadlými květinami vyzdobené k hostině –, aby se s ní podělili o pokrm z jediného syna, jejího kojence, kterého hodiny předtím obětovala.

2 Úkol

O takovém pekle uvnitř Jeruzaléma jsme však nevěděli. Ale mohli jsme to přece jen tušit, když nás, mladé bratry v Pánu, pověřili tím úkolem.

Neboť ještě v Pelle, na druhé straně Jordánu, kam jsme uprchli, jsme žili s našimi. A nejstarší nás vyzval, abychom vystoupali ke Svatému městu a pronikli jeho obleženými hradbami.

Týdny předtím ho ale povzbudil sen, aby se pustil do příprav a nakonec někoho pověřil úkolem. Nyní nastala ta chvíle.

A nabádal nás čtyři – podobně jako se týdny předtím obrátil ve snu na čtyři mladé muže, pověřiv je úkolem –, abychom se za každou cenu pokusili projít kolem obláhatelů a pronikli do Jeruzaléma.

Neboť tam jsme měli zajistit to jediné místo.

Měli je chránit.

Měli vlastním tělem a s nasazením života hájit hrob toho, jenž jej sám rozvrátil, vládce nad smrtí, našeho Pána, z mrtvých povstalého Krista.

Neboť panovala všeobecná obava, že Římané, jakmile proniknou do města, nenechají kámen na kameni a se zemí srovnají to, co je významné, a zasypou je bezvýznamným. Až se všude do zmaru navrátí pustina a vítr už nedokáže hrob nalézt.

Jakmile jsme však přijali úkol a dali najevo ochotu a odhodlanost, přišli nám svou radou na pomoc bratři. Vysvětlili, jak to provést, abychom mohli už za nadcházejícího novoluní proklouznout na jistém místě Kidrónského úvalu do obleženého města.

Už v té době ale byly svahy údolí plné hladem uhynulých. Mrtvoly byly shazovány z městských hradeb do údolí nebo v plátně zahalené spouštěny po provazech k úpatí hradeb.

Ještě při výstupu však, směrem k Jeruzalému, jsme narazili na

jednoho, který uprchl a řekl nám, že na severu už římské oddíly pronikly naposled zbudovanou hradbou z oněch tří. A obléhatelé se prý už chystají ztécť další hradbu a zpusťošit část města ležící mezi třetí a prostřední zdí.

Tak mluvil a míjel nás v spēchu, scházeje k Jerichu. A zanechal nás zbavené odvahy.

Neboť nám bylo, jako bychom už dospěli ke konci, náš cíl se změnil a my nemohli splnit úkol a hrob uchránit. Věděli jsme přece, že místo, které jsme měli uchovat pro budoucnost, leží mezi třetí a druhou zdí. A bude už nejspíš zpusťošeno, k nepoznání snad, pro nás však bezpochyby nedosažitelné.

Tu se jeden z nás čtyř chtěl obrátit, jak byl vystrašen a zoufalý. A nedalo se s ním mluvit. Krvavě rudá, říkal, se mu zdá být rudá skalních stupňů, po nichž jsme stoupali. A řekl nám: „Příliš dlouho váhal nejstarší. Měl nás vyslat dřív. Všechno je marné, náš záměr nicotný, planý jeho sen. Neboť hájit tu už není co.“ A chtěl se vrátit k našim, aby je takto zpravil.

Ostatní však připomněli, co v Pelle slíbili: že se odváží všeho. A nechtěli se vracet – už vůbec ne po zprávě nějakého běžence –, aniž by mohli říct: „Sami jsme to viděli.“ Asi tak: „Hrob je zničen, ale známe to místo.“ Nebo dokonce: „Dosud není zničen, zachován.“ Neboť o tom, zda je zničeno to, co hledají, či neporušené ono místo, s nimi onen běželec nemluvil. Vždyť jeho nikdo nevyslal, aby hledal hrob – spíš aby se pokusil ty čtyři odradit od jejich úkolu, aby se vzdali naděje.

A tak sešel čtvrtý dolů a vzdal se naděje. Tři ostatní však stoupali dál.

Když se nám nyní, několik dní po odchodu z Pelly, podařilo proniknout v noci kruhem Římanů do údolí mrtvých, museli jsme nejprve překročit Černý potok, Kidrón, ponořit se do vody, v níž se odrážel ne jeden oheň římských strážů, a se skloněnými hlavami se prodrat na druhý břeh.

Potok však páchl, jeho voda štípala do kůže a jako zvrátky pronikala mezi rty, tlačila se do škvůr zavřených očí a unášela s sebou hnilobu, kal a nečistoty. Černě se však potok zbarvoval i zbytky ze zaříznutých zvířat a obětní krví, splavovanými, jak jsme se později dozvěděli, šachtou u oltáře na Chrámové hoře do hloubky údolí a do potoka.

Potom, při zemi, jsme se mezi odhozenými mrtvolami přikradli po svahu k městské hradbě.

A v oblasti, kterou nám přesněji označili bratři, jsme ve tmě u paty kvádrů hledali ono místo. Mělo se dát nahmatat, rozpoznat podle jediného kamene. Ale ten, vysvětlovali, sám spočívá už ve výši kolen: vysunut ne víc než na šířku dlaně ze zdi.

Teprve krátce před svítáním jsme ohmatáváním usoudili, spíš zoufalí než s naprostou jistotou, že jsme vyznačené místo našli.

A k smrti znavení se uložili, poblíž kamene.

A leželi před ním tři dny, mrtví mezi mrtvolami.

A ze strachu, že nás spatří lučičtíci, jsme se přes den neposunuli ani o píd, nýbrž leželi nehnutě mezi zdechlinami na svahu Kidrónu. A neodvažovali se zahánět mrchožrouty, když od nich s jediným máchnutím přelétali k nám.

A čekali dvě noci na noc.

A šeptali si mezi sebou: cí ruka jako první nahmátla onen kámen? A zda se, unavena, nemohla zmýlit? A zda on ta slova – zoufalý, že jej už před rozbřeskem nenalezne a spatří ho lučičtíci – příliš rychle nepředal ostatním, šeptaje: „Kámen nalezen, tady je to místo.“

A šeptali si dál mezi sebou, zda ti dva druhí nálezce nenapodobili či vlastní rukou, v noci, nepřezkoumali místo, jež onen tak šťastně našel.

A zda stejně tak druhí zjišťovali nebo ne: totiž jestli kámen, nahmatelný ve výši kolen, vystupuje ne víc než na šířku dlaně ze zdi.

Nebo zda v noci, vyčerpání, až příliš rychle nálezci nepřisvědčili, sami však místo rukou neohledali, srovnávající ve výši kolen a odhadující ne to, co jsme bezpodmínečně najít *chtěli*, nýbrž *co skutečně* bylo.

Nakonec ale, zda tady – měřila-li nálezcova ruka správně – nemohly být ještě další kameny, totiž ve stejné výši, vlevo či vpravo, a ne pouze jeden, před nímž jsme teď leželi.

A v pochybnostech, jež se nerozptýlily, ani když jsme v šepotu ustali, jsme čekali, jestli někdo nespustí mrtvolu do míst, kde jsme leželi my jako mrtví. A pak nám nepřenechá provaz.

Neboť to jediné nám mělo být konečně znamením: abychom k němu vyplhali.

Druhého dne však, když jsme dál bez hnutí leželi, přišla písečná bouře a trvala celou noc.

A i den nato jsme ve zdi před sebou jen stěží rozeznávali kameny, tak hustě se nade vším honil prach a písek. A bouře neustávala.

Potom, třetí noci, byla spuštěna mrtvola.

Narazila však na jednoho z nás a zůstala přes něho ležet.

A ten, přes něhož ležela, se zpod ní vytáhl. A poklekl a v bouři sáhl po zbylých dvou, kteří to viděli.

A odvázáli jsme mrtvého a nechali ho ležet na našem místě.

A začali šplhat vzhůru po provaze.

Sotva jsme však přelezli předprseň, vrhly se na nás strážce.

A ozbrojení usmrtili Šimeóna, který nám ze zdi spustil provaz, a ten odsekli.

Jenže Šimeón, jak nás bratři v Pelle ujišťovali, nás měl provést městem až k samotnému místu, ke hrobu.

Neboť místo je skryté, řekli nám tehdy, dávno zastavěné. A jen nemnozí ještě znali cíl, k němuž nás měl Šimeón dovést.

Ale i Alexamena, který se z nás jako poslední vyšplhal na zeď, strážci srazili, ačkoli jsme je prosili, aby ho ušetřili.

Z Emauz k nám přišel, z Pelly se vydal s námi, aby splnil úkol. Ale ubili ho bezmála k smrti, oloupili a shodili dolů z hradeb.

Jakmile však roztrhli pytel, o nějž Alexamena okradli, a objevili v něm jídlo, které pro nás všechny schraňoval, vrhli se na ně a začali se přít.

Takže z nás čtyř, kteří se sešli na hradbách, vyvázli životem jen dva.

Jakmile se totiž strážci začali přít o kořist, Monoimos a Baltazar se dali na útěk.

Ale my se nevyznali ve městě, kterým nás měl Šimeón provést.

A nocí, ještě pod ochranou písečné bouře, jsme táhli neznámými uličkami, uchylující se do nejzazších koutů. To z obav, aby nás nedopadly bandy, které jsme viděli potloukat se a rabovat, a my se nedožili rána.

Pak si nás všimlo jedno děvče.

Když se totiž v noci probudilo, zaslechlo před svými dveřmi šepot. A myslelo si, že to jsou zloději.

Jakmile však z šepotu poznalo, že jde o zoufalce, kteří truchlí nad smrtí svých lidí, ubitým Šimeónem z Jeruzaléma a zavražděným

Alexamenem z Emauz, a cítilo jejich zděšení nad poměry ve městě, a taky že nevědí, kde hledat to, za čím byli vysláni, vstalo, sebralo se a v tichosti probudilo bratra.

A tak se nám otevřely dveře. Společně s bratrem nás děvče vpustilo dovnitř.

Ani jeden z nich však neuměl zodpovědět naše dotazy, chtěli nás však ještě v noci dovést ke stařeně, která si říkala Neit. Ta nám prý dá odpověď.

A vzali si od nás znečištěné šaty. A my jsme se umyli, jak to jen šlo. Bratr nám donesl šaty, které patřily jeho zemřelému pánovi.

Zlořečili jsme Černému potoku, Kidrónu, do nějž jsme se ponořili a zašpinili se hnilobou a kalem a všemožnou nečistotou. A právě děvče nám řeklo, že potok je černý krví obětí a zbytků zaříznutých zvířat, jež sváděla šachta od chrámového oltáře do Kidrónu. A že bychom neměli zlořečit tomu, co nás pošpinilo. Neboť znečištění je součástí oběti a bez zbytků zaříznutých obětí, jež nás potřísnily, by se nemohla žádná oběť konat.

A my se podivovali, že nám děvče takhle odporuje.

Tu se nás zeptala, zda víme o šestnácti žalmech Davidových, kterých by nebylo, kdyby nebylo toho, co nás v Kidrónu potřísnilo. Neboť když dal David postavit velký oltář, uložil dělníkům, aby vykopali hlubokou odvodní šachtu vedoucí od chrámového oltáře do země. Ale dělníci kopali tak hluboko, tak hluboko chtěli ponořit to, co měla šachta odvést, šestnáct tisíc loktů do hloubky, až se dotkli uzavřených vod hlubin, jež se pobouřené zmnožily a mocně vyrazily vzhůru. A vody se draly z hlubiny vzhůru, aby zaplavily ty, kteří se jich dotkli, a poničily zem. A tak David zbásnil a zazpíval šestnáct žalmů. S každým takovým žalmem opadly vody o tisíc loktů. Až úplně vyschly, vody hlubin, a stáhly se do sebe.

Tak k nám promlouvalo děvče.

A její bratr, když nám vydal nové šaty, šaty svého pána, do nichž jsme se oblékli, dodal, že stejně hrozný byl ale onen ústup, vysychání vod země, když s každým žalmem mizely vody hlouběji a hlouběji, až se nakonec stáhly a ustoupily úplně. Neboť se ukázalo, že země přišla o veškerou vlhkost a nebeský déšť už nestačil zúrodnit pole. A tak David napsal dalších patnáct žalmů a zazpíval je. A sotva dopsal jejich slova a zazpíval první žalm, otevřely se vody hlubin a vystoupaly

o tisíc loktů. A stoupaly, vyvolávané, s každým zpívaným žalmem, až se ustálily tisíc loktů pod okolní půdou polí. A děkoval David Pánu, který nám zachoval úrodnou půdu, protože nedovolil propastem – to jsou vody země –, aby se ztratily v hlubině, aby opadly o jediný milimetr, aniž se zvedly nad míru, nabyly o jediný milimetr.

A oba, bratr i děvče, nám řekli, že tak by k tomu nedošlo a žádný z žalmů by nebyl nikdy objeven a nikdy zpíván ani nikým čten a přeříkáván ve zpěvu, kdyby nebylo nečistoty, které jsme se chtěli zbavit. A proto by měli být opatrní ti, kdo jí zlořečí. Už zítra se vrátí jako požehnání.

Ale slova, která jsme uslyšeli, nás zneklidnila, nedokázali bychom říct, proč. A tak jsme sebrali síly a ještě v noci vyrazili ke stařenině chýši. A děvče a její bratr nás doprovodili městem, nad nímž řádila písečná bouře, nedokázali bychom říct, kam. A odvedli nás k chýši stařeny, které říkali Neit.

A my se sklonili a vešli dovnitř. A děvče nás vyzvalo, abychom počkali. Její bratr se ale posadil u vchodu do chýše.

3 Člověk

Po jisté době vystoupila stařena zpoza ošoupaného závěsu, který její chýši rozdělával.

A jako první nám zapověděla rozdělávat oheň.

Ovšem směli jsme se, vyčerpaní, posadit.

Bratr a sestra ale hlídali u vchodu, obráceni napůl ven, napůl dovnitř.

A tak jsme ještě jednou vysvětlili, za jakým účelem jsme přišli.

Neit ale řekla, že o Ježíšově hrobu nám ještě nemůže říct nic určitějšího. Ale z Golgoty, skály nedaleko prostřední hradby, kde dříve přibíjeli zločince na kříž, lze ještě leccos rozpoznat. Usadí-li se zítra písek, nebude třeba, aby nás vedla. Ze střechy sousedního domu nám všechno ukáže.

Tak jsme se chtěli uložit a odpočinout si v koutě na zítřek.

Neit však promluvila:

„Vy nechcete toho, kterého hledáte a pro něhož jste se, jak si myslíte, odvážili všeho. Neboť provaz by vás pak nevytáhl ke mně, neprovedl uličkami k Neit.

Kdyby totiž vaši bratři přežili, seděli byste teď u toho, k němuž vás chtěl Šimeón vést, byli byste u cíle. Ale u mě nejste u cíle, nýbrž na cestě. Jako ten, jehož jsem kdysi znala a který byl taky na cestě. Kvůli němu jste teď u mě.“

A my odpověděli: „Koho máš na mysli?“

Neit na nás pohlédla a řekla: „Znám jednoho člověka.“

A my se opět zeptali: „Kdo je to?“

Neit řekla: „Znám člověka, jehož jménem se staly nebe a země.“

Na to jsme už nic neřekli a naslouchali. Neboť jsme uvažovali: má na mysli našeho Pána.

A ještě jednou řekla Neit – neboť četla na našich tvářích, že známe,

jak si myslíme, mnohá tajemství, i tohle, totiž že míní svého Pána a našeho – a promluvila k nám:

„Ne toho. Nýbrž toho, jenž byl kdysi pánem vašeho Pána. Toho mám na mysli. Mluvím o otci Ježíše, mluvím o Josefovi. Před sedmdesáti sedmi lety byl odsud vytržen, odešel do ráje a uslyšel nevýslovná slova.“

A Neit promluvila, neboť jsme mlčeli: „Chcete je hledat, abyste je uslyšeli?“